

Podborský, Vladimír

Úmrtí doc. RNDr. Zdeňka Webera, CSc. (15. 4. 1932 – 24. 1. 2010)

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. M, Řada archeologická.
2009-2010, vol. 58-59, iss. M14-15, pp. 283-285

ISBN 978-80-210-5654-1

ISSN 1211-6327

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/125728>

Access Date: 20. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

**ÚMRTÍ DOC. RNDr. ZDEŇKA WEBERA, CSc.
(15. 4. 1932 – 24. 1. 2010)**

Moje seznámení se Zdeňkem Weberem proběhlo za zcela všedních okolností. Někdy začátkem 60. let minulého století jsme oba – začínající asistenti na vysoké škole, kteří právě založili vlastní rodinu – potřebovali byt. Na přidělení státního bytu nebylo ani pomyslení, to bylo vyhrazeno jen prominentům vládnoucího režimu, a tak jediná cesta vedla přes stavební bytové družstvo. Oba jsme vstoupili do Stavebního bytového družstva VUT Brno, ale i tam už byly pořadníky s dlouhou čekací lhůtou. Kdo se chtěl v pořadníku posunout výš, musel vzít funkci ve výboru družstva; i vzali jsme funkce a museli se přičiňovat. A tak jsme se seznámili. RNDr. Zdeněk Weber pracoval na katedře fyziky Stavební fakulty VUT a v rámci její vědeckovýzkumné činnosti právě tehdy vyvinul magnetický indikátor na vyhledávání městských podzemních nekovových potrubí. Mluvili jsme o tom a Zdeněk dostal nápad, že by se tento indikátor mohl uplatnit i při odhalování archeologických objektů. Bylo to v době, kdy se moderní archeologické prospekční metody teprve vyvíjely, význam elektroodporových postupů se pouze tušil, a tak jsme se rozhodli, že to zkusíme. V roce 1967 jsme při začínajícím systematickém odkryvu v „Sutnách“ u Těšetic-Kyjovic narazili na hluboký neolitický hrotitý příkop a potřebovali jsme znát jeho průběh. O rondelech se tehdy ještě nic nevědělo, předpokládali jsme spíše, že půjde o součást opevnění celé osady podobně jako v Hlubokých Mašůvkách. Začalo se tedy s proměřováním kritické plochy Weberovým indikátorem; a on fungoval! Existuje k tomu i poměrně slušná dokumentace. Překvapením bylo, že příkop se stácel do celkem pravidelného kruhu. Potvrdilo se to následným plošným odkryvem i výškovým snímkováním z leteckého modelu. Indikátor se poté osvědčil také jinde, např. při lokalizaci původního místa hromosvodu Prokopa Diviše na faře v Příměticích na Znojemsku, při hledání pravěkých mohyl v Krumlovském lese apod.

Zdeněk Weber se narodil 15. dubna 1932 ve Vysokém Mýtě jako mladší ze dvou bratrů. Po předčasné smrti otce zůstala péče o výchovu obou synů matce, která se přes všechny potíže postarala o jejich řádnou výchovu a vzdělání. Po studii na Přírodovědecké fakultě tehdejší Univerzity J. E. Purkyně v Brně nastoupil Zdeněk, jak jsem se již zmínil, na katedru fyziky Stavební fakulty VUT, na níž

Zdeněk Weber se narodil 15. dubna 1932 ve Vysokém Mýtě jako mladší ze dvou bratrů. Po předčasné smrti otce zůstala péče o výchovu obou synů matce, která se přes všechny potíže postarala o jejich řádnou výchovu a vzdělání. Po studii na Přírodovědecké fakultě tehdejší Univerzity J. E. Purkyně v Brně nastoupil Zdeněk, jak jsem se již zmínil, na katedru fyziky Stavební fakulty VUT, na níž

potom setrval až do odchodu do důchodu v roce 2000; i poté však s bývalým pracovištěm udržoval pravidelné spojení včetně výuky. Svoji družnou povahou a ochotou pomáhat patřil k velmi oblíbeným členům pracoviště. Rostl po stránce vědecké, svým výrazným řečnickým projevem a zaujetím pro věc se řadil k nejoblíbenějším kantorům. Absolvoval dlouhodobou stáž na leningradském vysokoškolském technickém institutu, kde také získal roku 1974 hodnost kandidáta věd. V roce 1988 se habilitoval pro obor aplikovaná fyzika a stal se docentem Stavební fakulty VUT v Brně. Od doby vyhledávání průběhu příkopu nepřestal nikdy spolupracovat s naší expedicí v Těšeticích-Kyjovicích, ať v terénu, v laboratoři, při teoretických výpočtech nebo experimentech. Postupně se stal organickým členem našeho pracovního týmu. Měl mnoho nápadů směřujících k zavedení exaktních postupů do archeologické praxe. Jako matematik znalý soudobé výpočetní techniky a jejích možností se podstatnou měrou zasloužil o přípravu „Numerického kódu moravské malované keramiky“ (UJEP Brno 1977). Při té příležitosti spolupracoval s tehdejší „čerstvou“ absolventkou studia prehistorie Eliškou Kazdovou, která se později stala jeho ženou. Věnoval se také astronomické orientaci a interpretaci nově odkrytého těšeticiko-kyjovického rondelu, výpočtům pracovního nasazení budovatelů rondelu, spolupracoval s dalším absolventem Jaromírem Kovárníkem na experimentech s přípravou replik neolitické keramiky (intenzita a způsoby výpalu nádob, reparace nádob aj.) a na řadě dalších drobnějších akcí. Účinně se podílel rovněž na organizaci a průběhu všech komisionálních hodnocení výzkumů a domácích i mezinárodních konferencí, které jsme v souvislosti s odkryvy v „Sutnách“ pořádali. Spolupracoval však i s archeology, kteří nebyli součástí těšeticiko-kyjovického týmu, byl ochoten pomoci komukoli, kdo o pomoc požádal. Nelze nepřipomenout, že se pokusil také – na základě fyzikálních expertíz – o nový výklad Wankelova legendárního nálezu v „Předsíni“ jeskyně Býčí skály. I když jeho teorie nebyla odborníky jednoznačně akceptována, doplnila spektrum dohadů kolem tohoto fenoménu o další možnost a potvrdila tím složitost této záhady.

Neměla by zůstat nezveřejněna archeologická bibliografie Zdeňka Webera, která čítá 17 položek:

O třetím rozměru v archeologii (K rekonstrukci palisádového opevnění dvorce na Pohansku u Břeclavi), SPFFBU E 14, 1969, 219–222.

Použití hledačů kovových předmětů v archeologii, Archeologické rozhledy XXII, 1970, 586–595.

Zjišťování průběhu neolitického příkopu pomocí indikátoru v Těšeticích-Kyjovicích, SPFFBU E 16, 1971, 67–74 (spolu s V. Vildomcem a V. Podborským).

Dílčí statistická analýza malované výzdoby střepového materiálu kultury s moravskou malovanou keramikou, SPFFBU E 18–19, 1973–1974, 81–93.

Der numerische Code der mährischen bemalten Keramik – seine Struktur und Anwendung, Sborník prací filosofické fakulty brněnské university E 20–21, 1975–1976, 91–100 (spolu s E. Kazdovou).

- Některé fyzikální parametry neolitické keramiky, SPFFBU E 20–21, 1975–1976, 249–255 (spolu s L. Šebelou).
- Numerický kód moravské malované keramiky. Problémy deskripce v archeologii. Brno 1977 (spolu s V. Podborským, E. Kazdovou a P. Košťáčkem).
- Miroslav Bareš – Milan Lička: K exaktnímu studiu staré keramiky. K otázkám vztahu vypíchané a lengyelské kultury. Sborník Národního muzea v Praze, řada A, sv. XXX, č. 3–4, Praha 1976, str. 137–240 (recenze), SPFFBU E 24, 1979, 136–137.
- Fyzikální aspekty nálezu z doby halštatské v Předsíni jeskyně Býčí skála u Habrůvky, okres Blansko. In: Němec, C. (ed.), Wanklův nález v Býčí skále ve světle nejnovějších objevů. Blansko 1984, 41–44 (srov. též diskusní příspěvek na s. 74–77).
- Zajímavý doklad technologie výroby neolitické keramiky z Těšetic-Kyjovic, okr. Znojmo, SPFFBU E 29, 1984, 232–235.
- Astronomická orientace rondelu z Těšetic-Kyjovic, okr. Znojmo, SPFFBU E 30, 1985, 23–39.
- Astronomische Orientierung des Rondells von Těšetice-Kyjovice. In: Internationales Symposium über die Lengyel-Kultur, Nové Vozokany 5.–9. November 1984. Nitra – Wien 1986, 313–322.
- Numerische Analyse der Parameter mittelpaläolithischer Industrien aus der Kůlna-Höhle. In: Valoch, K. et al., Die Erforschung der Kůlna-Höhle 1961–1976. Brno 1988, 287–293.
- Architektur der Lengyel-Rondelle im mittleren Donauraum (Befestigte neolithische und äneolithische Siedlungen und Plätze in Mitteleuropa), Jahresschrift für mitteldeutsche Vorgeschichte 73, 1990, 159–169 (spolu s E. Kazdovou).
- Gerhard Trnka: Studien zu mittelneolithischen Kreisgrabenanlagen, Wien 1991, 338 str. (recenze), SPFFBU E 37, 1992, 195–197 (spolu s E. Kazdovou).
- Statistická analýza archeologických dat. In: Macháček, J. (ed.), Počítačová podpora v archeologii. Brno 1997, 197–214.
- Michael Doneus: Die Keramik der mittelneolithischen Kreisgrabenanlagen von Kamegg, Niederösterreich. Ein Beitrag zur Chronologie der Stufe MOG I der Lengyel-Kultur (recenze), SPFFBU M 8–9, 2003–2004, 295–297 (spolu s E. Kazdovou).

* * *

Sám jsem po létech předal vedení výzkumu v „Sutnách“ u Těšetic-Kyjovic svým nástupcům a na lokalitu se již tak často nevracel. Tím se omezily i moje kontakty s docentem Weberem, který se na výzkumech podílel vlastně až do zákeřného onemocnění. To se začalo neodbytně hlásit od roku 2009 a prudce se zhoršilo před vánocemi. Smrt jej zastihla 24. ledna 2010. Poslední rozloučení s docentem RNDr. Zdeňkem Weberem, CSc., se konalo 1. února 2010 v brněnském krematoriu.

Vladimír Podborský

